

מראי מקומות- מנחות ע'

מקום להבין שאלת הגמ', דכיון דכבר נתמרחא, ולכן טבלה, א"כ י"ל דלא איכפת לן מה שחזר ושתלה, כיון דסכ"ס כבר נגמרה מלאכתו לטבל, אולי אין שייך עוד לומר דהו"ל כאילו עדיין לא נגמרה מלאכתו, או דלמא כיון דסכ"ס חזר ומחברו, א"כ שוב הו"ל כאילו לא נגמרה מלאכתו. אבל לפי דעת תוס' שם, וכן הוא דעת השטמ"ק (ו') כאן, דהא דאין דין תרו"מ במחובר הוא משום דכתי' ממנו ולא מן המחובר, א"כ לכאור' שאלת הגמ' צ"ע, מה לי דהי' דינו להיות טבל מעיקרא, הא סכ"ס עכשיו מחובר הוא, ולכן ודאי שייך המיעוט דממנו ולא מן המחובר, דאין שייך הפרשת תרו"מ במה שהוא מחובר לקרקע. ותי' דעכצ"ל דגם בתוס' אי"ז דין בהפרשת תרו"מ גרידא, דנתמעט מדין הפרשה ע"י הא דמחובר לקרקע, אלא דגם לתוס' יש חסרון בהחיוב של תרו"מ כל זמן שהוא מחובר לקרקע, דמחובר אין לו דין תרו"מ. רק דס"ל לתוס' דמה דאין למחובר דין תרו"מ, אי"ז משום שיש איזה חסרון בגמר מלאכתו, אלא משום גוזה"כ דממנו ולא מן המחובר. וא"כ, שפיר יש להבין שאלת הגמ', דהשאלה הוא דכיון דלמעשה כבר נתחייב בתרו"מ, אולי שוב לא שייך להפקיע דין זה, או דלמא כיון שהוא עכשיו מחובר, פקע דינו וחיובו בתרו"מ.

(ד) **מאי קמ"ל, דמדרבנן הוא זריעה, תנינא תרם משאינו נקוב על הנקוב, תרומה ויחזור ויתרום- הק' הקהלות יעקב** (זרעים כ"ה, ה'), מה מדמין תרומה לכלאים, הא לענין תרומה גזרו רבנן תרומה גם על הקרקעות שהם קרובים לא"י, וא"כ, י"ל דעפר זה שהוא בעציץ שאינו נקוב חשיב כקרוב לא"י, וממילא שפיר נתחייב מדרבנן. אבל לענין כלאי זרעים, דלא מצינו שיש איזה דין שנוהג בחו"ל, אפי' בקרוב לא"י, מהכ"ת שיהי' נאסר בעציץ שאינו נקוב. וכ' לתרץ ע"פ מה שיסד שם, דאף מה שיניקתו וחייתו מאויר דא"י הוא, זה ג"כ חשיב פירות א"י. ומה שנזרע בעציץ שאינו נקוב אינו חייב בתרו"מ מן התורה, היינו משום דמחוסר הוא בדיני

(א) **עציץ שאינו נקוב... דלמא חזר ונקבו קא אמרת- כ' השפת אמת, דמדברי רש"י מבואר** דשאלת הגמ' הוא לענין העיקר, אבל פשוט להגמ' דהתוספת חייב במעשרות. אבל כ' דמהרמב"ם לא משמע כן, אלא דספק הגמ' הוא על התוספת גופא, דאולי כיון דכבר הוי שלישי, א"כ הוי כנגמר פירי, ולא חשיב תבואת הארץ במשהו שנתוסף אח"כ. וכ' השפ"א דלשון הגמ' חיבורא הוא דקמחבר ועולה מסייע לפי' זה. וכ' דהרמב"ם הבין דהגמ' פשט השאלה (וכן הוא פשוט לפי גירסת הנ"א), והביאור הוא דזה נחשב דרך זריעתו, ולכן לא הוי שוב יכול להתחייב במעשרות, כיון דכבר הפריש.

(ב) **שבולת שמרחה בכרי ושתלה וקרא עליה שם במחובר מהו, וכי- ויש לעי', כיון דהגמ' מבאר דהשאלה הוא אם אמרי' דכיון דשתלה פקע שם טבל מינה או לא, א"כ מ"ש דמבעיא לן לענין אם קרא עליה שם במחובר, לימא שאלה פשוטה טפי, אם תלשה ואכלה, הם עובר באיסור טבל או לא, דאם פקע לה שם טבל מיני', לכאור' גם האיסור פקע מיני'. וע' בעולת שלמה שהביא שהדבר אברהם נקט דבאמת בכה"ג לא יהי' בה האיסור טבל, ולכן הק' דלמה באמת לא נקט הגמ' השאלה באופן זה. אולם כ' העולת שלמה לחלוק על הדבר אברהם בזה, וכ' דזה הי' פשוט להגמ' דלעולם אם תלשו יהי' בו איסור אכילה, משום דהוי דבר שאין זרעו כלה, ובפסחים (ל"ד) אי' דבדבר שאין זרעו כלה פשוט דלא פקע מיני' דין טבל לגמרי. אולם השאלה הוא רק לענין כל זמן שהוא מחובר, דאז אולי פקע שם טבל מיני', ונפק"מ לענין דאם קרא עליו שם תרומה דאולי יהי' יכול לחול עליו שם תרומה, אם אמרי' דטבל הוא. וע"ש שכ' לפרש על זה הדרך דברי השטמ"ק (אות ו').**

(ג) **כי קרא עליה שם קדשה לה, או דלמא כיון דשתלה פקע לי' טיבלא- ע' בחי' הגרי"ז** שהביא דבשלמא לפי מש"כ רש"י בקידושין (סב.) דהחסרון דמחובר הוא דהוי לי' כמו שעדיין לא נגמרה מלאכתו, א"כ שפיר יש

דהא ישן הוא לגבי עומר זה, וא"כ למ"ד דסגי במה דהושרש קודם להבאת העומר, ס"ל כן גם לענין קצירה, ולא בעי שיהי' הושרש קודם לקצירת העומר.

(ז) ר' יונה אמר קודם הבאת העומר, ר"י בר זבדא אומר קודם קצירת העומר - הק' הטורי אבן בר"ה (י: ד"ה כל, ציון בגלה"ש כאן), הא לכאור' מבואר שם דהשרשה תלוי בימים ולא במעת לעת, ובתבואה דהשרשה הוי ג' ימים, הוי לעולם בתחלת ליל ג', וא"כ מה שייך מח' זה, הא לעולם לא יהי' נפק"מ, שהרי לעולם יהי' ההשרשה או קודם לקצירה והבאה או לאחר קצירה והבאה, אבל לא ביני ביני. וכ' השפת אמת דנראה דמה דאמרי' דתבואה נשרש לג' ימים, ומתחלת ליל ג', היינו דאינו יכול להשהות יותר, אבל ודאי יכול להיות נשרש מקודם. וא"כ, אם יש בקיאי' שרואין ויודעין שכבר הושרש בין הקצירה וההבאה, אז שפיר שייך פלוגתא דאמוראי דכאן, ע"ש עוד.

(ח) ר"י בר זבדא אומר קודם קצירת העומר - הק' השפת אמת, למה יהי' תלוי בזמן קצירת העומר, הא לכאור' העיקר הוא הבאת העומר. וכ' דנראה דהטעם הוא משום דעומר היינו ראשית לפטור כל הנשרשים אז בקרקע, ומה שלא הי' מושרש אז בקרקע, אין קצירת העומר יכול להתירו, שהרי לא הי' ראשית קציר שלו.

(ט) ר' יונה אמר קודם הבאת העומר, ר"י בר זבדא אומר קודם קצירת העומר - ע' בשפת אמת דכ' דבעת שאין העומר הובא, אז למ"ד דהאיר מזרח מתיר, א"כ פשוט הוא דצריך להיות מושרש קודם שהאיר מזרח (וע' בפוסקים שכ' להסתפק אם זה האיר מזרח של א"י או כל העולם). אבל למ"ד דעד בכלל, ועד הלילה אינו מותר, מהו הביאור בזה, דהלילה הוא המתיר, וא"כ מה שנשרש בתוך היום נותר בסוף היום, או דלמא כיון דסברתו הוא משום דס"ל דעד ועד בכלל, א"כ כל היום הוא המתיר, וא"כ צריך להיות הושרש קודם שהיום מתחיל, דהיינו קודם שהאיר המזרח, והניח בצ"ע.

זריעה, דאין נחשב נזרע מה שהוא נזרע בעציץ שאינו נקוב. וא"כ, אחרי דחזינן דמה שהוא בעציץ שאינו נקוב חשיב נזרע מדרבנן לענין תרו"מ, א"כ י"ל דגם לענין כלאים חשיב נזרע מדרבנן, דלא מצינו חילוק בין כלאים ובין תרו"מ לענין דין זריעה. וכ' דלפ"ז א"ש לשון הגמ', "דמדרבנן הוי זריעה", דזהו באמת החידוש, דמדרבנן זה חשיב זריעה.

(ה) תנא התבואה והקמחים והבציקות מצטרפין זע"ז, למאי הלכתא, אמר ר' כהנא, וכי-הק' הקרן אורה, במאי פליגי הני אמוראי, ומאי קמ"ל דמר אמר לענין זה ומר אמר לענין זה, וגם יש עוד ענינים שהי' שייך לומר, לענין טבל ותרומה וערלה וכלאים, ומ"ש הני דנקט. וביאר דהי' קשיא להו דמאי רבותא דההיא ברייתא, הא פשוט הוא דמצטרפין, וע"ז א"ר כהנא דהחי' הוא לענין חדש, דאע"ג דאי אכל שיעור מכל א' לוקה שתיים, דקלי לחוד וכרמל לחוד ולחם לחוד, מ"מ כי אכל מתרוייהו כשיעור ג"כ מצטרפין. ור' יוסף אמר דאיכא רבותא לענין חמץ, דאע"ג דאין טעמן שוה בחימוץ מ"מ מצטרפין. אולם נשאר הקר"א בצ"ע לפי ר"פ מהו החי'. ורבא אמר לענין טומאת אוכלין, וקמ"ל דתבואה וקמחין דומיא דבצקות, למעוטי קליפת שעורים וסובין שבקמחים דלאו אוכלין נינהו. וע"ע מש"כ שם להק' דאם זהו הרבותא, א"כ למה נקט רבא טומאת אוכלין, הא שייך רבותא זו גם לענין חדש וחמץ, דלכאור' גם לדינים אלו אין הקלפות והסובין מצטרפין, ע"ש מש"כ בזה.

(ו) אלא אי איתמר אסיפא איתמר, אם השרישו קודם לעומר העומר מתירן, מאי קודם לעומר - ע' ברש"ש שכ' לדקדק מדברי הרע"ב דכל שאלת הגמ' עכשיו הוא לענין לקצור מן החדש, דזהו המח' אם תלוי בקצירת העומר או בהבאת העומר, אבל לענין אכילה, אפי' אם השרישו לאחר קצירת העומר, כל זמן שהושרש קודם הבאת העומר יכול לאוכלו קודם העומר הבא. אולם ע' בחי' הגרי"ז דס"ל דלענין אכילה פליגי, אלא דממילא כל שפקע ממנו השם חדש לענין אכילה, ג"כ אין בו שם חדש לענין קצירה,